

მინის ინტეგრირებული პოლიტიკა და თეორიული მოდელი

გურამ მეტივიშვილი

საქართველოს საპატრიარქოს წმიდა
ანდრია პირველწოდებულის სახელობის
ქართული უნივერსიტეტის დოქტორანტი

რეზიუმე

განხილულია მინის ინტეგრირებული პოლიტიკის მახასიათებლები და მოცემულია მინის კომპლექსური და ინტეგრირებული მართვის მიმართულებები. მინის პოლიტიკა გადმოცემულია როგორც ღონისძიებების კომპლექსი, სადაც არსებით როლს თამაშობს სოფლის მეურნეობის ინსტიტუციონალური მონყობა და მისი სახელმწიფო მართვა.

დახასიათებულია მინის პოლიტიკის თეორიული საფუძვლები და ევოლუცია მინების მართვის ისტორიული განვითარების ევოლუცია. მოცემულია მინების თეორიების კლასიფიკაცია და განსაზღვრულია სასიცოცხლო, საარსებო საშუალებების უზრუნველყოფის თეორია, კომერციული განვითარების თეორია, სახელმწიფოს ინფრასტრუქტურული განვითარების თეორია, მინის მართვის და მდგრადი განვითარების თეორიები.

აღნიშნულია, რომ თეორიული მოდელები გამოხატავს მინის და სოფლის მეურნეობის მართვის განსხვავებულ ასპექტებს. ისინი ერთმანეთთან კომპლექსურად არის დაკავშირებული და მათი ინტეგრირება ხდება ინტეგრირებული პოლიტიკის საფუძველი. ყველა ქვეყანაში დგას საკითხი სოფლის, როგორც სოციალურ-კულტურული ფენომენის შენარჩუნების შესახებ, სოფლის მოსახლეობის დასაქმების შესახებ, ურბანიზაციის პრობლემებისა და აგრარული სექტორის ეფექტიანობის და

უსაფრთხოების გაზრდის შესახებ. შესაბამისად, თეორიებიც, ამ ასპექტებს ასახავენ.

საკვანძო სიტყვები: მინა, პოლიტიკა, საქართველო, სოფლის-მეურნეობა, მინის თეორიები.

შესავალი

მინას აქვს და ყოველთვის ჰქონდა განსაკუთრებული ადგილი საზოგადოებრივ ურთიერთობებში. იგი არის უნიკალური რესურსი. მასთან დაკავშირებული ურთიერთობები მრავალმხრივია და აერთიანებს ეკონომიკურ, პოლიტიკურ, სოციალურ, სამართლებრივ, გეოგრაფიულ, ბიოლოგიურ, გარემოს დაცვით და სხვა ასპექტებს. იგი მრავალგანზომილებიანი სისტემაა, რომელიც მოითხოვს ფრთხილ მიდგომას და ისტორიულ, პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სოციალურ კონტექსტში განხილვებს. იგი მნიშვნელოვანია ეკონომიკური და სოციალური განვითარებისთვის, სიღარიბის შემცირებისთვის და ეფექტიანი მმართველობის უზრუნველყოფისათვის.

ეკონომიკური ასპექტით მინა წარმოების რესურსია და არის მართვის ობიექტი. სოციალური თვალსაზრისით იგი საცხოვრებელი ადგილია და ადამიანის თვითგამოხატვის საშუალებაა. პოლიტიკურად იგი დაკავშირებული ქვეყნის უსაფრთხოებასთან.

მინის ინტეგრირებული პოლიტიკა

მინის პოლიტიკა ითვალისწინებს ყველა ამ გარემოებას და ინტეგრირებულად ასახავს მიზნებსა და ამოცანებს, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ეკონომიკური ეფექტიანობა, ეროვნული იდენტობა, უსაფრთხოება და გარემოს დაცვა. მინაზე კონტროლი სოფლადმცხოვრები საზოგადოების იდენტურობისა და მათი არსებობის მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს. სოციალური, ინსტიტუციური და პოლიტიკური ურთიერთობები მინას განასხვავებს სხვა აქტივებისაგან იმით, რომ იგი არის ადამიანების და ოჯახების იდენტობის გამოხატულება. ამიტომ იგი გაცილებით მეტია, ვიდრე მხოლოდ მასთან წვდომა და მფლობელობა.

მინაზე ხელმისაწვდომობა მნიშვნელოვანია ღარიბი მო-

სახლეობის ცხოვრების გაუმჯობესებითვის და სოციალური დაცულობის უზრუნველყოფისთვის. იგი არის ოჯახების და ინდივიდების სიმდიდრის წყარო, რომელიც მჭიდროდაა დაკავშირებული კულტურულ და სულიერ ღირებულებებთან. მიწის ფლობა მნიშვნელოვანი პოლიტიკური ძალაა.

მიწასთან დაკავშირებული ურთიერთობები არის როგორც მატერიალური ხასიათის, ასევე სულიერი. იგი თანდაყოლილ უფლებაა, რომელიც, ბრიტანულ სამართლის მიხედვით, ეფუძნება „აბორიგენულ წოდებას და უფლებას“.¹ ამ უფლებების ეფექტიანი აღიარება ხშირად არასრულია, რომელიც იწვევს სოციალურ და პოლიტიკურ მარგინალიზაციას და მიწასთან დაკავშირებულ კონფლიქტებს. ეს წინააღმდეგობები გამოვლინდა საქართველოშიც. მრავალი კონფლიქტი წარმოიშვა მიწების პრივატიზების დროს ადგილობრივ მოსახლეობასა და უცხო ინვესტორს შორის.² მიწის არათანაბარი განაწილება, მიწის მფლობელობის პრობლემები და მიწის სუსტი მართვა იწვევდა კონფლიქტებს და იქმნებოდა წინააღმდეგობები ფორმალურ და არაფორმალურ მფლობელობის წესებს და ინსტიტუტებს შორის. მიწის საკითხები და მასთან დაკავშირებული წინააღმდეგობები ასახულია საქართველოს სოციალურ, ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ისტორიაში.

გარდა ამისა, მოსახლეობის ზრდა, ეკონომიკური განვითარება და გარემოს ცვლილებები, როგორიცაა გაუდაბნოება, კლიმატური ცვლილებები და სხვ, ზრდის კონკურენციას მიწის ხელმისაწვდომობაზე. მიწების შეზღუდულობა ქმნის კონფლიქტების შესაძლებლობებს.

მიწასთან არის დაკავშირებული ერთ-ერთი გლობალური გამოწვევა - გენდერულ თანასწორობის უზრუნველყოფის საკითხები. ქალისთვის და კაცის თანაბარი უფლებები მიწების ფლობასა და გამოყენებაში სოციალური და ეკონომიკური გენდერული თანასწორობის ქვაკუთხედი. პოლიტიკის ძირითადი სამართლებრივი მოთხოვნებია ქალთა უფლებების დადგენა ქონების ფლობასა და გამოყენებაში, მეუღლეებში მიწის თანამფლობელობის პრინციპის აღიარება. ეს მნიშვნელოვანი ფაქტორებია ქალების

ეკონომიკური და სასიცოხლო დაცვისათვის, მაგალითად ქალებისთვის იმ კრედიტზე და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობისთვის, რომელიც მოითხოვს მინის ფლობით უზრუნველყოფას. საქართველოში, ისევე როგორც ქვეყნებში, მინაზე უფლების გადაცემა მემკვიდრეობითობაზეა დამოკიდებული. ამასთან, სამართლებრივად არა, თუმცა ტრადიციულად მამაკაცს აქვს უპირატესობა. აქედან გამომდინარე საჭირო ხდება მემკვიდრეობითი სამართლის რეფორმირება და გენდერული უთანასწორობის აღმოფხვრა მინის ხელმისაწვდომობაზე. სოფლის მეურნეობის ფემინიზაციის მზარდი ტენდენცია დღეს როდესაც შინამეურნეობებში ქალების როლი ტრადიციულად საკვების წარმოებაა, აქტუალურია. ქალების უფლება მინაზე უნდა იყოს სოციალურად და სამართლებრივად აღიარებადი და აღსრულებადი.

მინის შეზღუდულობამ და მინასთან დაკავშირებულმა კონფლიქტებმა, ასევე სოფლის გაღარიბების მზარდმა ტენდენციამ, განსაკუთრებით საბაზრო ეკონომიკაზე ტრანსფორმირების პროცესში, მინა კიდევ უფრო მნიშვნელოვანი რესურსი გახადა. განსაკუთრებით იქ, სადაც მინა დეფიციტურია, იგი უფრო ღირებული ხდება.

მინის პოლიტიკის ერთ-ერთი მიზანია მინის ურთიერთობების სუბიექტების განსხვავებული ინტერესების შერწყმის გზების მოძებნა, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს თანასწორობა და ეკონომიკური ეფექტიანობა, ისეთ პოლიტიკური ცვლილებების გატარება, რომელიც განმუხტავდა საზოგადოების რადიკალურ ზენოლას მინების განაწილებაში და გამოყენებაში და საბოლოოდ უზრუნველყოფდა როგორც ქალაქად, ასევე სოფლად კეთილდღეობის ზრდას.

სოფლისა და ქალაქის მრავალი პრობლემა საერთოა, თუმცა განსხვავებულია მინის პოლიტიკა სოფლის მეურნეობასა და ურბანულ დასახლებებში. მინაზე საკუთრების უფლებები აძლიერებს როგორც ქალაქის, ასევე სოფლის მოსახლეობის შესაძლებლობებს მიიღონ მეტი ფინანსური სარგებელი და შემცირდეს მათი სიღარიბე.

ამდენად, მინისადმი ინტეგრირებული მიდგომა აუცილებელ

ლია იმისთვის, რომ სხვადასხვა ჯგუფების საჭიროებები, განსაკუთრებით ღარიბების და მოწყვლადი ჯგუფების, იყოს გათვალისწინებული.

მინის პოლიტიკა გამოხატავას, პირდაპირ ან ირიბად, სახელმწიფოს, მის მოქალაქეებსა და ადგილობრივი თვითმმართველობას შორის ძალაუფლების განაწილების პოლიტიკურ არჩევანს. იგი გულისხმობს სახელმწიფო და მუნიციპალიტეტების კერძო სექტორთან, ფერმერებთან თანამშრომლობას.

ეს ურთიერთდაკავშირებული სისტემაა, სადაც ერთი რომელიმე რგოლის ჩავარდნა და არასწორად რეგულირება იწვევს სხვა დანარჩენი რგოლების შეფერხებით განვითარებას. ამიტომ მინის პოლიტიკა არის ღონისძიებების კომპლექსი, სადაც არსებით როლს თამაშობს სოფლის მეურნეობის ინსტიტუციონალური მოწყობა და მისი სახელმწიფო მართვა.

ყველა ქვეყანაში მინის მართვა ხორციელდება ეროვნული პოლიტიკის საფუძველზე, რომელიც განსაზღვრავს, თუ რა მიზნებს უნდა ემსახურობდეს იგი, რა გზებით და საშუალებებით უნდა განხორციელდეს და რა შედეგების მიღება არის გათვალისწინებული. არ არსებობს ერთიანი რეცეპტი ყველა ქვეყნისათვის. თითოეული ქვეყანა თავისი გამოცდილებით, შეცდომებისა და წარმატებების გზით ანხორციელებს პოლიტიკის სრულყოფას.

საერთოდ არც ერთ ქვეყანაში არ არსებობს ისეთი ინსტიტუტი, რომელიც პასუხისმგებელი იყოს მინების მართვის მთელ სისტემაზე. იგი დანაწევრებულია სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვის, იუსტიციის, ფინანსთა, ეკონომიკის და სხვა სახელმწიფო ინსტიტუტებში, ასევე ადგილობრივ ორგანოებში. მათი საქმიანობების ჰარმონიზირება, კოორდინაცია და ურთიერთკონსულტირება ერთ-ერთი ურთულესი პრობლემაა მინის მართვის პოლიტიკაში. პოლიტიკურად მინის მართვის დეცენტრალიზაცია მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ ხალხი უფრო ახლოს იყოს მინის მართვის ორგანოებთან, და ამ მხრივ, ადგილობრივ ორგანოებს, იუსტიციის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მომსახურების სერვისებს აქვთ გადამწყვეტი მნიშვნელობა, ხოლო ცენტრალიზაცია კი მნიშვნელოვანია ხარჯების ეფექტი-

ანად მართვისა და გადანყვეტილებების სწარაფად მიღები-სათვის. ვერტიკალური და ჰორიზონტალური, ცენტრალიზი-რებული და დეცენტრალიზირებული მართვის ოპტიმიზაცია მნიშვნელოვნად ზრდის პოლიტიკის ეფექტიანობას.

როგორც წესი ადგილობრივ მმართველობას აქვთ ძალა-უფლება მიწის მართვასა და ბუნებრივ რესურსებზე. ამიტომ მიწის პოლიტიკა ადგილობრივი ინსტიტუტების უფლებამოსი-ლებისა და პასუხისმგებლობის სფეროა, სადაც ცენტრალურ ხელისუფლებას ენიჭება მიწის პოლიტიკაზე ზედამხედველო-ბის ფუნქცია. ამასთან ორივე ინსტიტუტი ჩართული უნდა იყოს მიწის პოლიტიკის შემუშვებაში

მიწის პოლიტიკის დეცენტრალიზაცია ქმნის ეფექტიან პი-რობებს მიწის მართვაში, უზრუნველყოფს პრობლემების უკე-თესად გამოვლენას და ანალიზს, თუმცა, იქმნება საშიშროებაც ბუნებრივ რესურსებზე ადგილობრივი ელიტის ძალაუფლების გამოყენების გამო. მართვის დეცენტრალიზებული სისტემა ავლენს მიწის მართვის ახალ მიდგომების აუცილებლობას, მა-გრამ იგი არ პასუხობს პასუხისმგებლობასთან დაკავშირებულ კითხვებს, თუ ვის უნდა ჰქონდეს ძალაუფლება და გადანყვეტი-ლების მიღების უფლებამოსილება. სუბსიდიარობის პრინციპი უნდა უძღვებოდეს მიწის რესურსების მართვის პასუხისმგებ-ლობის განაწილებაზე გადანყვეტილების მიღებას ცენტრალურ და ადგილობრივ დონეებს შორის. იგი უნდა გამოირიცხავდეს ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებას და ადგენდეს პასუხის-მგებლობის მექანიზმებს.³

ყოველივე ზემოთ აღნიშნულიდან შეიძლება დავასკვნათ, რომ მიწის პოლიტიკა არის კომპლექსური და მისი მართვა ინტეგრირებულად უნდა განხორციელდეს.⁴ შესაბამისად სა-კითხი დგა იმის, შესახებ, თუ მიწის პოლიტიკის სისტემაში რა არის ის ძირითადი საკითხები, რომლის გარშემოც ინტეგრი-რებული მართვის განხორციელება იქნება საჭირო. ეს საკითხი ყველა ქვეყანაში თავისებურია. კონცეპტუალურად ისინი სხვა-დასხვა თეორიულ მიმდინარეობას ეფუძნება და ისტორიულად კი ეროვნული პრობლემების გადაჭრას ემსახურება.

მინის თეორია

მინის თეორიები არის მინის პოლიტიკის ფორმირების საფუძველი და იგი ასახავს მინის მართვისა და მისი მდგრადი განვითარების კონსტრუქციებსა და მოდელებს. ისტორიულად თეორიული მოდელების განვითარება ეფუძნებოდა იმას, თუ მინას რა როლს აკუთვნებდა საზოგადოება და რა მოთხოვნები ჰქონდა მას სახელმწიფო მართვისადმი.

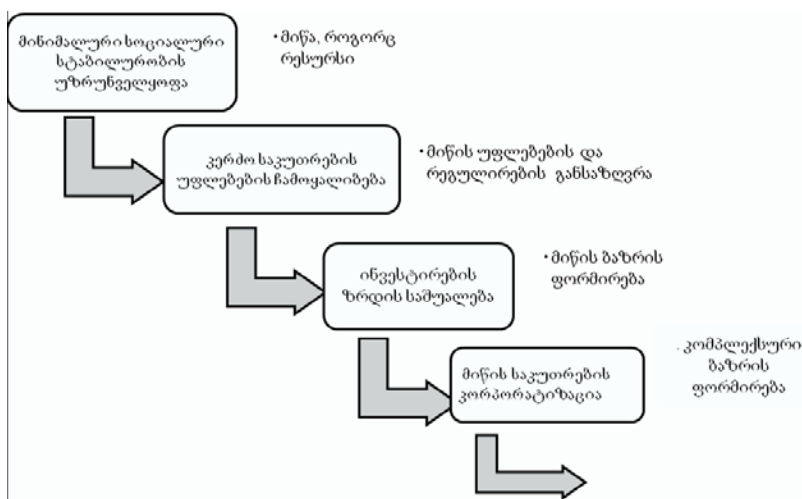
ისტორიულად მინების მართვა იწყება მისი სამართლებრივი უფლებების აღიარებით. შემდგომ განვითარდა საბაზრო და კომერციული მიმართულებები. ამჟამად მას აქვს კომპლექსური ხასიათი, რაც სისტემურ და ყველა თეორიული მიდგომის ერთობლივ გამოყენებას გულისხმობს.

მინა, როგორც ბუნებრივი რესურსი, სოციალური უზრუნველყოფის პირობა გახდა. სამომხმარებლო ბაზრების განვითარებასთან ერთად ჩამოყალიბდა მინის ბაზარიც და იგი ინვესტიციების დაბანდების სფეროა, სადაც ბუნებრივი ფაქტორის გვერდით მისი ეკონომიკური მიზანშეწონილობა განისაზღვრა და სხვადასხვა ტექნოლოგიური საშუალებების გამოყენებით განხორციელდა მისი ექსპლოატაციის გაზრდა. მინების კომერციალიზაციას თან მოყვა მასზე ინდივიდუალურ საკუთრებიდან სხვადასხვა ფორმის საკუთრებაზე გადასვლა და კორპორატიული მართვის მექანიზმების დანერგვა.

ამან კიდევ უფრო მეტად გაზარდა მინების ინტენსიურ დამუშავება, რის შედეგადაც თანამედროვე საზოგადოებაში შეიქმნა გლობალური ეკოლოგიური და გარემოსდაცვითი პრობლემები. დღის წესრიგში დადგა უსაფრთხოების და მდგრადი განვითარების აუცილებლობა. ამდენად, ისტორიულად ხდებოდა მინის მართვის პოლიტიკის განვითარება თავდაპირველად მინებზე საკუთრების უფლების და შემდგომ კი საბაზრო მექანიზმების ჩართვისაყენ.

ისიც უნდა ითქვას, რომ მართალია წარსულში, მინის მფლობელობის სისტემები სოფლად მიიჩნეოდა დაუტყველად და მწარმოებლურობის ზრდის შემაფერხებლად. ამიტომ მიზანი იყო მისი ჩანაცვლება ფორმალური, სახელმწიფო სისტემით, რომე-

ლიც დაეფუძნებოდა კერძო საკუთრებას. მაგრამ, არაფორმალური და ჩვეულებითი მფლობელობის სისტემები ავლენდნენ დინამიურობას. ხშირად ჩვეულებითი მიწის მართვის სისტემები ეფექტიანი იყო. ეს უგულებელყოფდა მათ ჩანაცვლებას კერძო საკუთრებით სისტემით. ეს გახდა მცირე კერძო მესაკუთრების შენარჩუნების პირობაც, გარდა ამისა, სახელმწიფოს მიერ მფლობელობის ცვლილებები ხშირად ინვესტაცია კონფლიქტებს. ამჟამად სულ უფრო მეტად ადგილს იკავებს საბაზრო კომპლექსური მიდგომა. სქემატურად ეს ასე გამოისახება.

გრაფიკი

მიწის მართვის განვითარების ევოლუცია

მიწების ისტორიული ევოლუციის შესაბამისად იქმნებოდა მიწის თეორიები. მისი კლასიფიკაცია სამეცნიერო ლიტერატურაში არ არის განსაზღვრული. ჩვენი შეხედულებით, ეს მიდგომები შეიძლება ხუთ თეორიულ მიმდინარეობად გავაერთიანოთ: სასიცოცხლო, საარსებო საშუალებების უზრუნველყოფის თეორია; კომერციული განვითარების თეორია; სახელმწიფოს

ინფრასტრუქტურული განვითარების თეორია; მიწის მართვის თეორიები და მდგრადი განვითარების თეორიები

საარსებო საშუალებებით უზრუნველყოფის თემა ხაზს უსვამს მიწის ტრადიციულ როლს. ამ თეორიის თანახმად, მას მხოლოდ სოციალური მნიშვნელობა ენიჭება და იგი უნდა აკმაყოფილებდეს მხოლოდ შინამეურნეობების საარსებო მოთხოვნილებებს. იგი სიღარიბის და შიმშილის დაძლევის პირობაა. ამ გარემოებას ამაგრებს კლასიკური თეორიული მიმართულებები, სადაც სოფლის მეურნეობის განვითარებას მეორეხარისხოვან როლს ანიჭებდნენ. კლასიკური თეორიის წარმომადგენლები (ადამ სმიტი) ეკონომიკური განვითარების ზრდას განიხილავდა, როგორც პროცესს, რომელიც მოითხოვდა წარმოების ფაქტორების გადანაწილებას დაბალი შრომის მწარმოებლურობით გამორჩეული ტრადიციული სოფლის მეურნეობის სექტორიდან მაღალტექნოლოგიურ სექტორებში.⁵ მალთუსი გამოთქვამდა აზრს გლობალური შიმშილის საფრთხის შესახებ, რომლის მიხედვითაც, დროთა განმავლობაში ერთ სულზე მიწოდებული საკვების ოდენობა შემცირდება, მოსახლეობის ზრდის არსებული ტენდენციის შენარჩუნების შემთხვევაში. მისი საყრდენია ნიადაგის ნაყოფიერების კლებადი კანონის თეორია, რომლის თანახმად, კაპიტალი, ნიადაგის გამოფიტვის შედეგად შეწყვეტს დაგროვების ზრდას, მაშინ კაპიტალის მოგებაც და ხელფასიც თანდათანობით შემცირდება იმ დონემდე, რომ არც სიმდიდრის ზრდას შეუწყობს ხელს და არც მოსახლეობის არსებობის საშუალებათა გადიდებას.⁶

მინათმოქმედებაში ტექნოლოგიების დანერგვა არსებითი გახდა მისი ნაყოფიერების ზრდის უზრუნველყოფაში. ამასთან, მიწის მართვაში სახელმწიფოს მიერ ინფრასტრუქტურის ფორმირება გახდა საუკეთესო მიდგომა. ამას ალყარებს UNECE, რომლის თანახმად, მიწის ადმინისტრირების პრინციპები (2005) ემყარება იმას, რომ “მდგრადი განვითარება დამოკიდებულია სახელმწიფოზე, რომელსაც საერთო პასუხისმგებლობა აკისრია მიწის მფლობელობის, ღირებულებისა და გამოყენების შესახებ ინფორმაციის მართვაში”.⁷

გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაცია (FAO) კი აღიარებს, რომ მინის საკითხთან დაკავშირებული ადმინისტრატორები ვერ მიაღწევენ მაღალ ტექნიკურ შედეგებს იზოლირებულად. მათი უნარ-ჩვევები და მეთოდები საზოგადოების ინტერესებს უნდა ემსახურებოდეს. „მინის ადმინისტრატორები იცავენ საკუთრების უფლებას. ამით ისინი ზემოქმედებენ საზოგადოებრივი წესრიგის სტაბილიზაციაზე და ქმნიან წარმატებული ეკონომიკის წინაპირობებს“.⁸

რაც უფრო მსხვილია მეურნეობები და ფერმერებს საკუთრებაში აქვთ კონსოლიდირებული მიწები, მით უფრო ნაკლებია სახელმწიფოს ინტერვენციული როლი. შესაბამისად მსხვილი მეურნეობები გახდნენ კომერციული განვითარების მამოძრავებელი ძალები, მაშინ როდესაც მცირე მეურნეობები და მცირე პარცელებად დანაწევრებული მიწათმოქმედება ემსახურება შინამეურნეობების საარსებო საშუალებებით უზრუნველყოფის მიზნებს. ეს საკითხი ორად ყოფს თეორიებს, რომლის თანახმად, მსხვილი მეურნეობები ქმნის კომერციული განვითარების პირობებს, ხოლო მცირე მეურნეობები კი - ცხოვრების მინიმალურად უზრუნველყოფის პირობებს.

შესაბამისად, ქვეყნები, სადაც ფერმერებს ცუდი ინფრასტრუქტურა აქვთ, არ არიან მიმზიდველნი ინვესტიციების დაბანდების თვალსაზრისით. ეს ქვეყნები სურსათის იმპორტზე არიან დამოკიდებულნი. საინვესტიციო აქცენტი მსხვილ და კომერციაზე ორიენტირებულ ფერმეებზე კეთდება, რომლებსაც უკეთ შეუძლიათ დააკმაყოფილონ ბაზრის მოთხოვნები. აქედან გამომდინარე, მრავალი ავტორი ამტკიცებს, რომ იმის ნაცვლად, პოლიტიკა ავაგოთ “ მცირე ფერმების გადარჩენის” საჭიროებებზე, საჭიროა მცირე ფერმებისაგან გათავისუფლება.⁹

მიუხედავად იმისა, რომ მსხვილი ფერმები აწარმოებენ უფრო მეტ პროდუქციას, მცირე ფერმები, კოოპერაციის შემთხვევაში, რაც გაცილებით მაღალსარგებლიანია მათთვის, იღებენ მეტ მოგებას, ვიდრე მსხვილი ფერმები. მცირე ფერმების წარმოება უფრო ეფექტიანია, მაგრამ კვების პროდუქტების უსაფრთხოებისა და ხარისხის პრობლემები, რაც ძალიან მტკივნეულია ღია

ბაზრისათვის, მნიშვნელოვნად მოქმედებს მცირე ფერმების განვითარებაზე¹⁰.

კვლევები მეტყველებს, რომ იქ, სადაც უფრო მეტი რაოდენობის მცირე და საშუალო მეურნეობაა კონცენტრირებული, შრომის ნაყოფიერება მაღალია, თუ მას მხარს უმაგრებს შესაბამისი სასოფლო სამეურნეო პოლიტიკა.¹¹

ამდენად, სამივე თეორიული მიდგომა - საარსებო საშუალებებით უზრუნველყოფა, კაპიტალდაბანდების და შემოსავლების კომერციალიზაცია და ინფრასტრუქტურული განვითარება შეადგენს ერთ მთლიან კომპლექსს, რომელიც მიწის მართვის თეორიულ მოდელებთან ერთად ქმნის სოფლის მეურნეობის განვითარების ინტეგრაციულ სისტემას.

თანამედროვე მიწის მართვის თეორიის ქვაკუთხედია მიწის მართვის პარადიგმა, სადაც მიწის ხანგრძლივობა, ღირებულება, გამოყენება და განვითარება მოითხოვს საზოგადოების მიერ შესრულებული არსებითი და ყოვლისმომცველი ფუნქციების ჰარმონიზირებას. ამ პარადიგმის ფარგლებში, თითოეულ ქვეყანას მიწების და რესურსების მართვაში სხვადასხვა ტექნიკისა და ინსტრუმენტების გამოყენებით ანხორციელებს მიწების პოლიტიკის მიზნებს, სადაც ძირითადი ინსტრუმენტები კადასტრი, მიწის რუკები და სარეგისტრაციო სისტემები - რჩება ფუნდამენტური შემადგენელ ნაწილებად.

მიწის მართვის პარადიგმა მიწის მენეჯმენტის ძირითადი კონცეფციაა და იგი მოიცავს სამ კომპონენტს: მიწის პოლიტიკა, მიწის საინფორმაციო ინფრასტრუქტურა და მიწის მართვის ფუნქციები მდგრადი განვითარების მხარდასაჭერად.

მიწის მართვის პარადიგმისაგან განსხვავდება სხვა კონცეფციები:

საერთო მიწათსარგებლობის პოლიტიკა. იგი განსაზღვრავს მიწების მართვაში მიწის ღირებულებების, გამოყენების მიზნების და სამართლებრივი უზრუნველყოფის კონტექსტს, რომლის საფუძველზეც ხდება მიწების ადმინისტრირების ინფრასტრუქტურის შექმნა;

საკადასტრო სისტემების თეორია. იგი ახდენს მიწის ნაკვე-

თების იდენტიფიკაციას და მიწის უფლებების დაცვას მიწის რეგისტრაციის, მიწის შეფასებისა და მიწის გამოყენების კონტროლის ხელშეწყობის გზით;

მიწის ადმინისტრირების სისტემები ეხება მიწათსარგებლობის, მიწების ღირებულების, მიწათმოქმედებისა და მიწათსარგებლობის ადმინისტრირებას, მიწის ბაზრების ხელშეწყობის და მიწათმოქმედების ეფექტიანი მართვის განხორციელების მიზნით.

მიწის მენეჯმენტი ახდენს პროცესების მართვას, რომელიც ხელს უწყობს ეკონომიკურ, სოციალურ, გარემოსდაცვით მდგრადობას.

ამასთან სულ უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს მდგრადი განვითარების თეორიული ასპექტები.

მსოფლიო ბანკის მიერ მიწის მდგრადი მართვა (SLM) განისაზღვრება როგორც ცოდნაზე დაფუძნებული პროცედურა, რომელიც ხელს უწყობს მიწის, წყლის, ბიომრავალფეროვნება და გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის ინტეგრირებას იმისათვის, რომ გაიზარდოს სურსათი და შენარჩუნდეს ეკოსისტემა.¹² იგი აუცილებელია მოსახლეობის ზრდის უზრუნველყოფისათვის, აქვს მნიშვნელოვანი დემოგრაფიული დატვირთვა, რამდენადაც უზრუნველყოფს მოსახლეობის შენარჩუნებას ადგილებზე და მათ განვითარებას. დეგრადირებული მიწებიდან მოსახლეობის მიგრაციის რისკები დიდია. ამიტომ მიწების რაციონალიზაცია მოსახლეობის ზრდის პირობაა.

ევროკავშირში მდგრადობას განიხილავენ როგორც ეკონომიკური, ეკოლოგიური ასევე სოციალური ასპექტებით. იგი ევროპის საერთო აგრარული პოლიტიკასთან არის დაკავშირებული.¹³

გაეროს ევროპული ეკონომიკური კომისიის (UNECE) სახელმძღვანელოშიც მდგრადი განვითარება პრიორიტეტული პოლიტიკად არის აღიარებული და მისი კონცეფცია ასახავს მიწის მართვის პროცესს, სადაც ეს რესურსი იძლევა მაღალ შედეგს. მოიცავს ფერმერულ მეურნეობებს, საკუთრების მართვას, ქაალქებისა და სოფლების დაგეგმვას და სხვ.¹⁴ ევროკავშირის მიწის მართვის ქსელი ქაალქების მდგრადი განვითარებისათ-

ვის (European Network for Land Use Management for Sustainable European Cities (LUMASEC) კი აქცენტს აკეთებს მიწის მართვის დარგთაშორის კოოპერაციაზე.¹⁵

დასკვნა

ამდენად, ყველა აღნიშნული თეორიული მოდელი გამოხატავს მიწის და სოფლის მეურნეობის მართვის განსხვავებულ ასპექტებს. ეს მოდელები ერთმანეთთან კომპლექსურად არის დაკავშირებული და მათი გაერთიანება ხდება ინტეგრირებული პოლიტიკის საფუძველი. მსჯელობა იმის შესახებ, თუ რომელი თეორიული მიმდინარეობა შეიძლება გახდეს პოლიტიკის საფუძველი, აზრს მოკლებულია, რამდენადაც ყველა ქვეყანაში დგას საკითხი სოფლის, როგორც სოციალურ-კულტურული ფენომენის შენარჩუნების შესახებ, სოფლის მოსახლეობის დასაქმების შესახებ, ურბანიზაციის პრობლემებისა და აგრარული სექტორის ეფექტიანობის და უსაფრთხოების გაზრდის შესახებ. შესაბამისად, თეორიებიც, რომლებიც ამ ასპექტებს ასახავენ, დღევანდელი გლობალური გამოწვევის შედეგია.

გამოყენებული ლიტერატურა

1 Aboriginal Title, *Indigenous Foundations*, http://indigenous-foundations.arts.ubc.ca/aboriginal_title/

2 See Tokmazishvili M., Kozhoridze L. and others, (2014), Influence of immigration on reallocation of land property and development of agriculture in Georgia, European Initiative – Tbilisi Liberal Academy.

3 Land Administration Guidelines, (2004), Guidelines for support to land policy design and land policy reform processes in developing countries UN, New York and Geneva, , pp.7-8.

4 Turovsky A.A. Integral land property policy as an object of political research. *Politology* №59, 2017. page 1. www.NovaInfo.Ru

5 Adelman Irma. Fallacies in development theory and their implications for policy. In Meier G. M., and Stiglitz J. E.2001, (Eds). *Front-*

tiers of development economics: The future in perspective, New York: World Bank. p.107. www.courses.ischool.berkeley.edu/i290-17/s08/syllabus.html

6 Thomas Robert Malthus Social Views. Malthus and Neo-Malthusianism. <http://socium.ge/downloads/protosocetoria/malTutisTezisebi.pdf>

7 UNECE 2005, Land Administration in the UNECE Region Development Trends and Main Principles. Geneva. <http://www.unece.org/env/documents/2005/wpla/ECEHBP-140-e.pdf>

8 FAO 2007, Good Governance and land tenure and administration, FAO Land Tenure Series No 9. Rome. http://www.fao.org/NR/ltlen/abst/ltlen_071101_en.htm

9 Tsegaye Tegenu. Miss Conceptualizing Growth Role of Small Farms. www.fao.org/WAIRDOCS/LEAD/X6170E/x6170e36.htm

10 Profitability and Efficiency of Indian Dairy Farms. www.fao.org/WAIRDOCS/LEAD/X6170E/x6170e36.htm

11 Land Administration Guidelines, Guidelines for support to land policy design and land policy reform processes in developing countries UN, New York and Geneva, 2004, pp.16-17.

12 Sustainable Land Management: Challenges, Opportunities, and Trade-offs. The World Bank, 2006,

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/7132/366540PAPER0Su11PUBLIC0as0of0July71.txt?sequence=2>

13 Agriculture and rural Development, European Commission , https://ec.europa.eu/agriculture/cap-overview_en A Sustainable Agricultural Policy for Europe, Position paper on CAP review and reform, IFOAM EU Regional Group April 2002. https://www.iatp.org/files/Sustainable_Agricultural_Policy_for_Europe_A.htm

14 "Land Administration Guideline. With Special Reference to Countries in Transition", UN Economic Commission for Europe, Geneva, ECE/HBP/96. 1996, pp. 10, 59, <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/hlm/documents/Publications/land.administration.guidelines.e.pdf>, 2008

15 Didier Vancutsemetc, Governance of sustainable land use management, LUMASEC Thematic Report 3, April 2010, pp. 3-14, http://urbact.eu/sites/default/files/import/Projects/LUMASEC/outputs_media/LUMASEC_Thematic_Report_3_01.pdf

INTEGRATED LAND POLICY AND THEORETICAL MODELS

Guram Metivishvili

Doctorate of the St. Andrews the
First-Called Georgian University

RESUME

The features of the integrated land policies are discussed and outlined with the complex and integrated land management directions. The land policy characterizes as a set of complex of events where the institutional role of agriculture arrangements and its state governance are the essential factors.

The theoretical base of the land policy and the evolution of historical development of land management are described. The land theories are classified as : the theory of providing vital, subsistence resources; the theory of commercial development; the state's infrastructure development theory; and land management and sustainable development theories.

It is noted that the theoretical models express the different aspects of land arrangements and agriculture management. They are complex and interconnected with each other, and serve as a base for the land integrated policy. In all countries there is a question of maintaining the rural as a social-cultural phenomenon, employing the rural population, solving the urbanization problems and increasing the efficiency and security of the agricultural sector. Consequently, the theories also reflect these aspects.

Key Words: Land, Policy, Georgia, Agricultural, Land Theories.